

P9_TA(2024)0034

Rola dyplomacji prewencyjnej w rozwiązywaniu zamrożonych konfliktów na świecie – zmarnowana szansa czy zmiana na przyszłość?

Zalecenie Parlamentu Europejskiego z dnia 17 stycznia 2024 r. dla Rady, Komisji oraz Wiceprzewodniczącego Komisji / Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa w sprawie roli dyplomacji prewencyjnej w rozwiązywaniu zamrożonych konfliktów na świecie – zmarnowana szansa czy zmiana na przyszłość? (2023/2050(INI))

(C/2024/5744)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej oraz Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając konkluzje Rady z 20 czerwca 2011 r. w sprawie zapobiegania konfliktom oraz konkluzje Rady z 22 stycznia 2018 r. w sprawie zintegrowanego podejścia do konfliktów i kryzysów zewnętrznych,
- uwzględniając globalną strategię na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej z 28 czerwca 2016 r.,
- uwzględniając konkluzje Rady oraz koncepcję dotyczącą mediacji pokojowej UE z 7 grudnia 2020 r.,
- uwzględniając plan działania pt. „Strategiczny kompas na rzecz bezpieczeństwa i obrony – dla Unii Europejskiej, która chroni swoich obywateli, swoje wartości i interesy oraz przyczynia się do międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa”, zatwierdzony przez Radę 21 marca 2022 r. i poparty przez Radę Europejską 25 marca 2022 r.,
- uwzględniając wspólny dokument roboczy służb Komisji i Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z 1 września 2023 r. pt. „Zaktualizowany zestaw narzędzi do analizy konfliktów i wczesnego ostrzegania o konfliktach przez UE – cele, procesy i wytyczne” (SWD(2023)0295),
- uwzględniając swoje zalecenie z 10 lutego 1999 r. w sprawie utworzenia europejskiego cywilnego korpusu pokojowego ⁽¹⁾,
- uwzględniając nową agendę ONZ na rzecz pokoju z 20 lipca 2023 r.,
- uwzględniając rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1325 z 31 października 2000 r. w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa,
- uwzględniając swoją rezolucję z 23 października 2020 r. w sprawie równouprawnienia płci w polityce zagranicznej i bezpieczeństwa UE ⁽²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 12 marca 2019 r. w sprawie budowania zdolności UE do zapobiegania konfliktom i mediacji ⁽³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 18 kwietnia 2023 r. w sprawie wdrażania cywilnego wymiaru WPBiO i innej cywilnej pomocy UE w zakresie bezpieczeństwa ⁽⁴⁾,
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z 6 października 2023 r. w sprawie dyplomacji klimatycznej UE,

⁽¹⁾ Dz.U. C 150 z 28.5.1999, s. 164.

⁽²⁾ Dz.U. C 404 z 6.10.2021, s. 202.

⁽³⁾ Dz.U. C 23 z 21.1.2021, s. 16.

⁽⁴⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0106.

- uwzględniając swoją rezolucję z 14 czerwca 2018 r. w sprawie okupowanych terytoriów Gruzji 10 lat po rosyjskiej inwazji ^(²),
 - uwzględniając art. 118 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0404/2023),
- A. mając na uwadze, że utrzymanie pokoju, zapobieganie konfliktom i umacnianie bezpieczeństwa międzynarodowego należą do kluczowych celów działań zewnętrznych UE określonych w art. 21 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej;
- B. mając na uwadze, że zmieniający się kontekst geopolityczny spowodowany podważaniem pozycji podmiotów od dawna dominujących przez wschodzące mocarstwa, ataki na system wielostronny, demokrację i porządek oparty na zasadach, nawrót przemocy w przypadku wcześniej przedłużających się konfliktów, nowe technologie, zagrożenia cyberbezpieczeństwa, wrogie ingerencje stron trzecich, kryzys klimatyczny i bioróżnorodności, bezprecedensowy poziom nierówności ekonomicznych na świecie, odwrócenie tendencji w zakresie gwarantowania praw, zwłaszcza kobiet, trwałe i systematyczne wykluczanie i dyskryminacja całych grup społecznych, globalny regres w obszarze praw człowieka i demokracji, bezpieczeństwo żywnościowe i migracja należą do czynników przyczyniających się do rozprzestrzeniania się konfliktów i niestabilności na całym świecie, zwłaszcza w obliczu rosyjskiej bezprawnej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie i rosnących napięć na Bliskim Wschodzie;
- C. mając na uwadze, że ONZ definiuje „dyplomację prewencyjną” jako działania dyplomatyczne mające zapobiegać przedrodzeniu się sporów w konflikty zbrojne oraz ograniczać ich zasięg;
- D. mając na uwadze, że dyplomacja prewencyjna w UE obejmuje wsparcie polityczne i finansowe dla systemu wielostronnego, handlu, rozwoju, pomocy humanitarnej i praw człowieka, koncentrując się na identyfikowaniu możliwości wyeliminowania przyczyn konfliktów i tworzeniu przestrzeni do dialogu, często we współpracy z organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi, jak również zainteresowanymi stronami;
- E. mając na uwadze, że zamrożone konflikty podsycają i normalizują narracje i nastroje nacjonalistyczne oraz utrwalają aktywizację skrajnej prawicy;
- F. mając na uwadze, że wschodzące mocarstwa podważają pozycję tradycyjnych graczy i wraz z nowymi technologiami i postępującą globalizacją prowadzą do zwiększonej konkurencji międzynarodowej, która wraz ze zmianą klimatu, brakiem bezpieczeństwa żywnościowego i migracją powoduje wzrost napięć i prowadzi do konfliktów na całym świecie stanowiących również wyzwanie dla UE;
- G. mając na uwadze, że wielostronny porządek oparty na zasadach jest obecnie zagrożony i podważany w niestabilnej sytuacji geopolitycznej, co sprawia, że UE musi reagować na sytuacje konfliktów międzynarodowych w oparciu o głoszone przez nią wartości, takie jak prawa człowieka, równość, wolność, demokracja, praworządność i godność ludzka, aby nie dopuścić do dalszego osłabienia poparcia dla multilateralizmu; mając na uwadze, że ponownie wyłaniają się dawne sojusze oparte na wspólnym interesie zakłócenia tego systemu, takie jak Brazylia, Rosja, Indie, Chiny i Republika Południowej Afryki (kraje BRIC); mając na uwadze, że jednostronne działania Rosji miały znaczący wpływ na tworzenie sojuszy i ustanowienie jej stref wpływów;
- H. mając na uwadze, że utrzymanie i obrona multilateralizmu oraz porządku międzynarodowego opartego na zasadach służy demokracji, prawom człowieka i praworządności oraz pozwala je wzmacniać;
- I. mając na uwadze, że podmioty autokratyczne kwestionują powszechność praw człowieka i osłabiają standardy demokratyczne na całym świecie; mając na uwadze, że świat zdrowych demokracji, rozumiany jako świat silnych systemów demokratycznych, jest światem bezpieczniejszym, ponieważ dysponują one mechanizmami istotnej kontroli i równowagi, które zapobiegają nieprzewidywalności autokracji;
- J. mając na uwadze, że główne konflikty wywołują podmioty państwowe i niepaństwowe, które stosują strategie hybrydowe, cyberataki, kampanie dezinformacyjne i bezpośrednie ingerowanie w wybory i procesy polityczne, przymus gospodarczy oraz instrumentalizację nielegalnych przepływów migracyjnych;
- K. mając na uwadze, że UE musi ulepszyć swoje narzędzia zapobiegawcze i potwierdzić kluczową rolę, którą odgrywa w utrzymaniu pokoju, stabilności i bezpieczeństwa zarówno w UE, jak i poza jej granicami;

⁽²⁾ Dz.U. C 28 z 27.1.2020, s. 97.

- L. mając na uwadze, że UE jest największym na świecie darczyńcą pomocy międzynarodowej zapewniającym pomoc w przezwyciężaniu ubóstwa i wspieraniu światowego rozwoju; mając na uwadze, że nie osiągnęła jednak takiego samego wpływu w sferze dyplomacji publicznej i w związku z tym powinna zwiększyć swoje ambicje i widoczność w dyplomacji prewencyjnej na całym świecie przede wszystkim przez informowanie o swoich osiągnięciach i sukcesach w dotychczasowej działalności dyplomatycznej, a także w wynikach wsparcia finansowego; mając na uwadze, że UE przeprowadza dogłębną ocenę instrumentów finansowania współpracy międzynarodowej;
- M. mając na uwadze, że podejście UE do dyplomacji prewencyjnej ma na celu utrzymanie pokoju, zapobieganie konfliktom i wzmacnianie bezpieczeństwa międzynarodowego, obejmując działania wielowymiarowe, wielopoziomowe i wielopodmiotowe, przy jednoczesnym uwzględnieniu różnych aspektów i etapów konfliktów oraz ułatwianiu tworzenia przestrzeni dialogu;
- N. mając na uwadze, że poleganie wyłącznie na strategiach politycznych, dyplomatycznych lub wojskowych często okazuje się niewystarczające do zapobiegania konfliktom, dlatego potrzebne jest kompleksowe, ambitne, inkluzywne podejście do zapobiegania konfliktom i budowania pokoju, uwzględniające aspekt płci i obejmujące pomoc humanitarną, współpracę na rzecz rozwoju, handel oraz politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, przywrócenie i utrzymanie wewnętrznego porządku prawnego, tworzenie lub ponowne ustanowienie struktur administracyjnych, dialog międzyetniczny i międzywyznaniowy oraz inne podejścia do rozwiązywania konfliktów, w tym przez zwalczanie bezkarności; mając na uwadze, że działania UE w dyplomacji prewencyjnej muszą opierać się przede wszystkim na niezachwianym zaangażowaniu we współpracę na rzecz demokracji i rozwoju oraz środkach budowy zaufania między różnymi stronami;
- O. mając na uwadze, że międzynarodowe wysiłki UE na rzecz rozwoju i wspieranie demokracji są kluczowymi narzędziami polityki zagranicznej UE; mając na uwadze, że misje obserwacji wyborów odgrywają ważną rolę we wzmacnianiu współpracy UE z krajami partnerskimi, w tym we wspieraniu ich wysiłków na rzecz wypełniania międzynarodowych zobowiązań w zakresie praw człowieka;
- P. mając na uwadze, że zgodnie z nowym europejskim konsensusem w sprawie rozwoju UE i jej państwa członkowskie uznają związek między zrównoważonym rozwojem, działaniami humanitarnymi, pokojem i bezpieczeństwem w dążeniu do osiągnięcia celów Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i celów zrównoważonego rozwoju, w szczególności celu nr 16 dotyczącego promowania pokojowych i integracyjnych społeczeństw;
- Q. mając na uwadze, że Rada wyznaczyła dziewięciu specjalnych przedstawicieli UE dla różnych regionów niestabilnych i ogarniętych konfliktami oraz że niektórzy z nich mają pełnić rolę mediatorów pokoju w celu zapobiegania przerozdzeniu się sporów w konflikty oraz ograniczania zasięgu ich powstania, jednak podejmowane przez nich inicjatywy i skutki ich działań nie zawsze są wystarczająco widoczne lub skuteczne; mając na uwadze, że istotne jest, aby specjaliści przedstawiciele UE dysponowali szerokim i elastycznym mandatem umożliwiającym dostosowywanie się do zmieniających się okoliczności geopolitycznych, aby promować politykę i interesy UE w określonych regionach i krajach oraz odgrywać aktywną rolę w dyplomacji prewencyjnej;
- R. mając na uwadze, że UE nie dysponuje niezbędnym zaufaniem, środkami, zasobami ani narzędziami, aby rozwinąć swój pełny potencjał mediacyjny w obszarach o znaczeniu strategicznym i może nie być postrzegana jako bezstronna przez jedną lub więcej walczących stron; mając na uwadze, że może to prowadzić do wzrostu narracji antyeuropejskich w bezpośrednim sąsiedztwie UE i w państwach trzecich;
- S. mając na uwadze, że rosyjska nielegalna, niesprowokowana i nieuzasadniona wojna napastnicza przeciwko Ukrainie i przeciwko Gruzji w sierpniu 2008 r. oraz jej konsekwencje na całym świecie uwypukliły potrzebę silniejszego, bardziej ambitnego, wiarygodnego, strategicznego, namacalnego i zjednoczonego działania UE na arenie światowej, a także podkreśliły konieczność autonomicznego ustanawiania przez UE własnych celów strategicznych oraz rozwoju i wykorzystania swoich zdolności koniecznych do ich osiągania, aby uniknąć powtarzania wcześniejszych błędów i wyciągnąć z nich wnioski na przyszłość; mając na uwadze, że UE powinna przeznaczyć wszystkie niezbędne zasoby finansowe, aby stawić czoła szybko rosnącym wyzwaniom geopolitycznym i więcej inwestować w dyplomację prewencyjną i inne środki zapobiegania konfliktom, tak aby zapobiec rozprzestrzenianiu się konfliktów, ponieważ są one szkodliwe dla rozwoju społecznego i gospodarczego dotkniętych obszarów;
- T. mając na uwadze, że bezpieczeństwo we wschodnim sąsiedztwie, na Bałkanach Zachodnich oraz w Sahelu, w Afryce Zachodniej i w regionie Rogu Afryki jest poważnie zagrożone przez rosyjską inwazję na Ukrainę, jej wrogie działania hybrydowe i możliwość rozprzestrzenienia się tej agresji na kraje sąsiadujące; mając na uwadze, że destabilizacja naszego najbliższego sąsiedztwa zagraża stabilności, pokojowi i bezpieczeństwu zewnętrznym granic UE, a tym samym samemu UE i jej państw członkowskich; mając na uwadze, że UE powinna zwiększyć skuteczność polityki bezpieczeństwa i obrony UE, w szczególności w krajach Partnerstwa Wschodniego;

- U. mając na uwadze, że rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie jest sygnałem alarmowym dla UE, ponieważ stwarza bezpośrednie zagrożenie dla europejskiego i światowego porządku bezpieczeństwa oraz bezpieczeństwa UE, państw członkowskich, państw kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących; mając na uwadze, że pełnoskalowa inwazja Rosji na Ukrainę i jej konsekwencje na całym świecie skłoniły UE do geopolitycznego przededefiniowania jej polityki zagranicznej, w tym do ponownego przeanalizowania stosowanych przez nią mechanizmów reagowania, w tym narzędzi dyplomacji prewencyjnej, oraz wywołały publiczne apele do UE, aby działała w sposób konsekwentny w odpowiedzi na konflikty międzynarodowe;
- V. mając na uwadze, że UE powinna aktywnie prowadzić dyplomację prewencyjną w regionach zamrożonych konfliktów, aby zapobiegać ich eskalacji i promować stabilizację;
- W. mając na uwadze, że UE zawsze starała się ułatwiać bezpośrednie rozmowy i ograniczać ryzyko eskalacji konfliktów w różnych regionach świata, przez oferowanie wsparcia dla procesów pokojowych, inicjatyw budowania pokoju i regionalnych systemów wczesnego ostrzegania w złożonym kontekście geopolitycznym;
- X. mając na uwadze, że brak woli państw członkowskich do odstąpienia od indywidualnych, politycznych lub gospodarczych interesów w stosunkach zewnętrznych w celu wspólnego budowania potencjału i pełnego rozwinięcia autonomii strategicznej jest jedną z głównych przeszkód dla globalnego przywództwa UE w dyplomacji prewencyjnej;
- Y. mając na uwadze, że UE powinna w dalszym ciągu czynić postępy w kierunku pełnego rozwoju własnych, autonomicznych i stałych instrumentów w ramach działań zewnętrznych, wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB) oraz wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO);
- Z. mając na uwadze, że cywilne zarządzanie kryzysowe jest podstawowym elementem WPZiB;
- AA. mając na uwadze, że należy ponownie ocenić i wzmocnić koordynację między Europejską Służbą Działań Zewnętrznych (ESDZ), Parlamentem i państwami członkowskimi, aby budować wspólne zdolności i zmodernizować obecne podejście w celu osiągnięcia wymiernych rezultatów i zainicjowania znaczących inicjatyw w dyplomacji prewencyjnej oraz w obszarze budowania i zaprowadzania pokoju; mając na uwadze, że UE musi przemawiać jednym głosem, a jej działania w terenie powinny być dostosowane do działań jej państw członkowskich w wymiarze wczesnego ostrzegania, zapobiegania konfliktom i zarządzania kryzysowego; mając na uwadze, że zapobieganie konfliktom jest wspólnym celem wszystkich państw członkowskich;
- AB. mając na uwadze, że wiarygodność UE jest nadrzędnym warunkiem prawidłowej realizacji jej działań w dyplomacji prewencyjnej, ponieważ zwiększa zaufanie do UE różnych podmiotów zaangażowanych w konflikty; mając na uwadze, że w tym kontekście konieczne jest zapewnienie najwyższego poziomu koordynacji i spójności działań zewnętrznych UE, w szczególności przez zapewnienie Wiceprzewodniczącemu Komisji / Wysokiemu Przedstawicielowi Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa roli głównego budowniczego pomostu między WPZiB a stosunkami zewnętrznymi UE; mając na uwadze, że Komisja musi wzmocnić koordynację swoich działań z ESDZ, w tym w ramach unijnych inicjatyw i działań w dyplomacji prewencyjnej, przez zagwarantowanie pełnej zgodności z art. 3 ust. 2 i art. 9 decyzji w sprawie ESDZ ⁽⁶⁾;
- AC. mając na uwadze, że globalne finansowanie zapobiegania konfliktom i budowania pokoju jest najniższe od 15 lat ⁽⁷⁾;
- AD. mając na uwadze, że w ramach Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR – „Globalny wymiar Europy”) istnieje program tematyczny dotyczący pokoju, stabilności i zapobiegania konfliktom; mając na uwadze, że Komisja opublikowała wieloletni program indykacyjny, w którym na ten obszar tematyczny przeznaczono 870 970 044 EUR na lata 2021–2027, z czego jedynie 13–18 % zostanie przeznaczony na zapobieganie konfliktom;
- AE. mając na uwadze, że operacje cywilne i wojskowe UE posiadają mandat w zakresie zapobiegania konfliktom, utrzymywania pokoju i zarządzania kryzysowego; mając na uwadze, że należy rozszerzyć potencjał ich narzędzi prewencyjnych oraz zapewnić dodatkowe szkolenie personelu;

⁽⁶⁾ Decyzja Rady 2010/427/UE z 26 lipca 2010 r. określająca organizację i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych, Dz.U. L 201 z 3.8.2010, s. 30.

⁽⁷⁾ Komitet Pomocy Rozwojowej OECD, „Peace and Official Development Assistance” [Pokój i oficjalna pomoc rozwojowa], październik 2023 r.

- AF. mając na uwadze, że niestety przy różnych okazjach UE wykazała brak przejrzystości w swojej reprezentacji zewnętrznej, co wyraźnie wpływało na jej spójność, a tym samym na jej wiarygodność na całym świecie; mając na uwadze, że konieczne jest wyraźne określenie kompetencji wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela, przewodniczącej Komisji i przewodniczącego Rady Europejskiej w zakresie działań zewnętrznych i reprezentacji UE, ponieważ obecne ramy regulacyjne są niejasne w odniesieniu do kompetencji poszczególnych postaci instytucjonalnych;
- AG. mając na uwadze, że jak pokazują badania, kobiety i mężczyźni w różny sposób doświadczają brutalnych konfliktów zbrojnych, angażują się w nie i są na nie narażeni, a także inaczej rozumieją pokój⁽⁸⁾;
- AH. mając na uwadze, że wdrożenie agendy ONZ „Kobiety, pokój i bezpieczeństwo” stanowi podstawowe narzędzie służące dopilnowaniu, by kobietom w każdym wieku zapewniano znaczącą i należną rolę w podejmowaniu decyzji na wszystkich etapach zapobiegania konfliktom, przywracania i budowania pokoju oraz odbudowy pokonfliktowej; mając na uwadze, że w Strategicznym Kompasie agenda „Kobiety, pokój i bezpieczeństwo” stanowi integralną część dokumentu;
- AI. mając na uwadze, że pomniki symboliczne i pomniki dziedzictwa kulturowego na obszarach dotkniętych wojną przyczyniają się do budowania pokoju i pojednania między społecznościami;
- AJ. mając na uwadze, że wspieranie kultury i wyraźnie ukierunkowane zasoby na potrzeby międzynarodowych stosunków kulturalnych znacznie zwiększyłyby zdolność UE do pełnego rozwijania i wspierania stosunków międzykulturowych z partnerami, stanowiąc cenny element zestawu narzędzi dyplomacji prewencyjnej;
- AK. mając na uwadze, że dyplomacja kulturalna UE oraz ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego są istotne dla współistnienia, pokoju, demokracji i zrównoważonego rozwoju przez promowanie solidarności, tolerancji i pojednania za pośrednictwem delegatur i podmiotów w terenie;
- AL. mając na uwadze, że powrót Stanów Zjednoczonych do Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO) jest ważny dla globalnej współpracy w dziedzinie wyzwań ponadnarodowych, w tym dla działań w ramach dyplomacji prewencyjnej;
- AM. mając na uwadze, że rosnąca w siłę oś rosyjsko-chińsko-irańska instrumentalizuje organizacje międzynarodowe, zwłaszcza organy ONZ, aby doprowadzić do erozji prawa międzynarodowego i podporządkowania tych organizacji ich interesom, co jest w coraz większym stopniu sprzeczne z Kartą Narodów Zjednoczonych i globalnym ładem opartym na zasadach;
- AN. mając na uwadze, że dyplomacja klimatyczna postrzega zmianę klimatu jako element polityki działań zewnętrznych i podkreśla potrzebę zintegrowania celów klimatycznych i zajęcia się ryzykiem związanym z klimatem na najwyższym szczeblu dyplomatycznym i we wszystkich obszarach polityki;
- AO. mając na uwadze, że współpraca z państwami członkowskimi, instytucjami, partnerami transatlantyckimi i międzynarodowymi, państwami kandydującymi do UE i innymi krajami przez wymianę narzędzi, informacji i praktyk może odegrać kluczową rolę w unowocześnianiu i ulepszaniu narzędzi dyplomacji prewencyjnej UE;
- AP. mając na uwadze, że niedawny gwałtowny wzrost napięcia między Wenezuelą a Gujaną w regionie Essequibo jest okazją dla społeczności międzynarodowej, w tym dla UE, do podjęcia pilnych działań dyplomatycznych zapobiegających dalszej eskalacji;

1. zaleca Radzie, Komisji oraz wiceprzewodniczącemu / wysokiemu przedstawicielowi:

- a) uznanie silnego związku między wewnętrznymi i zewnętrznymi wymiarami polityki i bezpieczeństwa UE i odzwierciedlanie tego związku w kontekście zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania, a także uznanie faktu, że dyplomacja prewencyjna powinna być prowadzona zarówno wewnątrz UE, jak i poza jej granicami; pełne wykorzystanie oferowanych przez traktat lizboński możliwości wzmocnienia istniejących mechanizmów koordynacji; uznanie potrzeby porzucenia wąskiej interpretacji bezpieczeństwa i rozpoczęcia dyskusji od koncepcji, która nie pomija takich czynników jak zagrożenia środowiskowe, zagrożenie chorobami, głód, niesprawiedliwość społeczna, dezinformacja i przemoc;
- b) umieszczanie kwestii poszanowania praw podstawowych, konstytucyjnych i praw człowieka oraz ochrony swobód obywatelskich w centrum polityki bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego oraz w dyplomacji prewencyjnej, ponieważ zdolność UE do działania jako podmiot globalnej polityki zagranicznej, wiarygodny partner międzynarodowy, uczciwy pośrednik oraz rzetelny podmiot w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony zależy od jej umiejętności promowania tych wartości przy jednoczesnym proaktywnym definiowaniu, zabezpieczaniu i obronie interesów europejskich na świecie;

⁽⁸⁾ Prawo humanitarne i polityka humanitarna, „Gendered impact of armed conflict and implications for the application of IHL” [Wpływ konfliktu zbrojnego na płeć i skutki dla stosowania międzynarodowego prawa humanitarnego], 30 czerwca 2022 r.

- c) dostosowanie i regularną aktualizację unijnych narzędzi zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania do zmieniającego się charakteru konfliktów, w tym w wyniku zmiany klimatu i spowodowanych nią katastrof, niestabilności geopolitycznej, zagrożeń środowiskowych, zagrożenia chorobami, głodu, niesprawiedliwości społecznej, rozwoju nowych technologii, globalnego wyścigu o surowce, rosnących nierówności na świecie i niedoboru żywności, przy jednoczesnej ciągłej ocenie pojawiających się wyzwań globalnych i skutecznym promowaniu pokoju, stabilności i bezpieczeństwa;
- d) zwiększenie ich roli i znaczącego zaangażowania w procesy zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania, a także mediacje dotyczące wdrażania porozumień o zawieszeniu broni wynegocjowanych za pośrednictwem UE, aby zapewnić skuteczne funkcjonowanie instrumentów stosowanych przez UE i ułatwić osiągnięcie wymiernego postępu;
- e) pełne wykorzystywanie dostępnych im środków, by zapobiegać konfliktom, dostosowanie unijnych narzędzi zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania, dalsze rozwijanie narzędzi zgodnie z programem geopolitycznym i wartościami UE oraz pełnienie roli gwaranta wdrożenia wynegocjowanych za pośrednictwem UE porozumień o zawieszeniu broni oraz neutralnego mediatora działającego w oparciu o wartości podczas kryzysów i konfliktów na całym świecie, w obliczu faktu, że UE jest znana ze swojej legitymizacji, wiarygodności, bezstronności i inkluzywności; zapewnienie poszanowania suwerenności państw w każdym akcie dyplomacji prewencyjnej; przypomnienie, że UE powinna odgrywać ważną rolę dyplomatyczną, aby położyć kres konfliktom na całym świecie;
- f) włączenie unijnych narzędzi dyplomacji prewencyjnej do strukturalnych mechanizmów i działań prewencyjnych, takich jak na przykład porozumienia polityczne między różnymi podmiotami zaangażowanymi w konflikty, dialogi krajowe na rzecz pojednania, budowania pokoju i sprawiedliwości okresu przejściowego, a także komisje prawdy i pojednania;
- g) włączenie dziedzictwa kulturowego do ogólnego podejścia UE do zarządzania kryzysowego jako przekrojowego elementu wszystkich działań w ramach unijnego zestawu narzędzi dotyczących konfliktów i kryzysów;
- h) apelowanie do państw członkowskich, by odłożyły na bok swoje indywidualne interesy w stosunkach zewnętrznych oraz by wspólnie budowały potencjał w zakresie zapobiegania konfliktom i mediacji;
- i) opracowanie zestawu klarownych i praktycznych zasad dotyczących działań zewnętrznych UE i reprezentacji przez wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela, przewodniczącą Komisji i przewodniczącego Rady Europejskiej oraz zapewnianie spójności ich mandatów; poprawę unijnych zdolności mediacji przez promowanie misji politycznych i wyjaśniających, badań i dochodzeń;
- j) zapewnienie skutecznej komplementarności działań oraz zharmonizowanego podejścia wraz z Parlamentem oraz ścisła współpraca w ramach dyplomacji prewencyjnej Parlamentu, ponieważ dyplomacja parlamentarna i działania Parlamentu w tym zakresie, takie jak oficjalne misje do państw trzecich i na fora wielostronne, przyczyniają się do promowania praw człowieka, standardów demokratycznych i pluralizmu politycznego na całym świecie, a także zapobiegania konfliktom i budowania pokoju; przedstawianie Parlamentowi corocznych ocen działań UE w dyplomacji prewencyjnej na całym świecie, a także, w stosownych przypadkach, przeglądów unijnego systemu wczesnego ostrzegania o konfliktach;

Zrozumienie kontekstu lokalnego i kulturowego

- k) lepsze zrozumienie przez UE kontekstu lokalnego, historycznego, politycznego, geograficznego, religijnego, środowiskowego, dotyczącego praw mniejszości, społecznego i kulturowego oraz inwestowanie w rozwijanie niezbędnych umiejętności wśród pracowników ESDZ zajmujących się zapobieganiem konfliktom i ich rozwiązywaniem, a także pośredniczenie w zawieraniu porozumień o zawieszeniu broni i ich wdrażaniu oraz opracowywanie stosownych wytycznych; lepsze zrozumienie pierwotnych przyczyn konfliktu i zajęcie się nimi w celu zapobiegania powstawaniu i rozprzestrzenianiu się konfliktów;
- l) zdwersyfikowanie korpusu dyplomatycznego UE i jej państw członkowskich w celu zapewnienia, aby różnorodność demograficzna i integracja mniejszości przynosiły korzyści procesowi dyplomatycznemu zarówno z perspektywy empirycznej, jak i normatywnej;
- m) dostosowanie pomocy na rzecz budowania państwowości do kontekstu kulturowego, historycznego, lokalnego, społeczno-gospodarczego, środowiskowego i politycznego danego kraju otrzymującego pomoc i stałe jej aktualizowanie w odpowiedzi na warunki panujące w terenie poprzez rygorystyczną i szczegółową analizę polityczną dotyczącą wspólnej reakcji strategicznej; wspieranie otwartej komunikacji i konsultacji z lokalnymi zainteresowanymi stronami i wszystkimi grupami społeczeństwa w danym kraju, w szczególności z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i organizacjami pozarządowymi, aby lepiej zrozumieć kontekst lokalny i kulturowy, budować zaufanie, zachęcać do kontaktów międzyludzkich i gromadzić informacje wczesnego ostrzegania na dotkniętych obszarach;

- n) apelowanie do Rady Europejskiej i ESDZ o dalsze zwiększanie widoczności UE w innych krajach spoza UE i krajach partnerskich oraz o wzmocnienie wymiaru i działań dyplomacji kulturalnej UE i międzynarodowych stosunków kulturalnych jako odpowiedniego instrumentu na rzecz pokoju, budowania pokoju i zapobiegania konfliktom, a także o stawienie czoła globalnym wyzwaniom, wykazanie wartości dodanej UE oraz zacieśnienie współpracy i stosunków z tymi krajami i partnerami międzynarodowymi; wykorzystywanie i rozszerzanie elementu ochrony dziedzictwa kulturowego w konfliktach i kryzysach jako czynnika przyczyniającego się do rozwoju pokoju, pojednania i wzajemnego zrozumienia oraz dialogu międzykulturowego na obszarach objętych konfliktami i dotkniętych konfliktami w przeszłości; zwiększenie wsparcia UE dla sektora kreatywnego i artystycznego w państwach trzecich, w tym pomocy w budowaniu potencjału; promowanie współtworzenia kultury z państwami trzecimi, w tym przez wspieranie wymiany kulturalnej i spotkań związanych z kulturą;
- o) wzmocnienie podejścia uwzględniającego aspekt płci w dyplomacji prewencyjnej UE w celu lepszej ochrony praw kobiet i dziewcząt oraz zwiększenia ich udziału w takich działaniach; zapewnienie równości płci wśród specjalnych przedstawicieli i specjalnych wysłanników zgodnie z ramami polityki dotyczącymi równouprawnienia płci, w szczególności z trzecim unijnym planem działania w sprawie równości płci oraz unijną strategią na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025; skuteczne wdrożenie strategicznego podejścia UE w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa oraz planu działania w sprawie równości płci w celu osiągnięcia trwałego pokoju i bezpieczeństwa;
- p) opracowanie i włączenie analizy konfliktów ukierunkowanej na aspekt płci, uwzględniającej kontekst lokalny oraz czynniki związane z aspektem płci wpływające na konflikt i wpływ konfliktu z perspektywy płci, do wszystkich założeń planowania, aby nasilić działania zapobiegawcze i ograniczyć ryzyko powrotu konfliktu;
- q) uwzględnienie wskaźników udziału kobiet i wskaźników uwzględniających aspekt płci we wszystkich procesach wczesnego ostrzegania oraz działaniach zmierzających do zapobiegania konfliktom i wczesnego reagowania;
- r) wykorzystanie pełnego potencjału „dyplomacji edukacyjnej” jako podstawowego instrumentu dyplomacji prewencyjnej, w szczególności unijnego programu Erasmus+; rozwijanie w tych ramach działań edukacyjnych z państwami trzecimi, w tym za pośrednictwem programu Erasmus+; promowanie przyjmowania w państwach trzecich programów wymian studenckich i wizyt studentów w miejscach pamięci historycznej w celu promowania dialogu międzykulturowego;
- s) śledzenie fragmentacji regionalnej i sporządzanie analiz konfliktów regionalnych w celu oceny zagrożeń transnarodowych, napięć między państwami, a także istniejących lub potencjalnych skutków ubocznych, oraz zapobiegania im;

Unijny system wczesnego ostrzegania o konfliktach

- t) zapewnienie, aby unijny system wczesnego ostrzegania o konfliktach był wystarczająco proaktywny, zaopatrzony w konieczne zasoby i opierał się na przyszłościowej, kompleksowej i solidnej analizie czynników ryzyka, które często korelują z wybuchem przemocy, a także na narzędziach zarządzania umożliwiających identyfikowanie i ocenę sytuacji zagrożenia brutalnym konfliktem oraz pomagających ustalać priorytetowość takich sytuacji;
- u) ścisłe i systematyczne angażowanie delegatur UE w krajach i regionach zagrożonych konfliktami lub zaangażowanych w zamrożone i nierozwiązane konflikty w monitorowanie sytuacji na miejscu i regularne wnoszenie wkładu w unijny system wczesnego ostrzegania o konfliktach; wspieranie pełnego i niezakłóconego dostępu pomocy humanitarnej i poszanowania prawa międzynarodowego podczas prowadzenia dyplomacji prewencyjnej w zamrożonych konfliktach;
- v) ocenę wyników osiągniętych przez unijny system wczesnego ostrzegania o konfliktach i zaproponowanie dostosowań w celu zwiększenia jego skuteczności, tak aby mógł identyfikować strukturalne czynniki ryzyka i umożliwiać decydom opracowanie w odpowiednim czasie strategicznych reakcji w celu ograniczania ryzyka i określania możliwości zapobiegania konfliktom;
- w) zapewnienie ścisłej współpracy tego mechanizmu z Centrum Analiz Wywiadowczych Unii Europejskiej (INTCEN), Centrum Reagowania Kryzysowego ESDZ i Centrum Satelitarnym ze względu na potrzebę odpowiedniego przepływu informacji w tym zakresie; wzmocnienie INTCEN i Centrum Reagowania Kryzysowego ESDZ przez zwiększenie ich zasobów kadrowych i finansowych oraz potencjału;
- x) nawiązanie ścisłej współpracy z właściwymi biurami i agencjami ONZ oraz innymi podmiotami międzynarodowymi, zwłaszcza z NATO, w terenie w celu gromadzenia informacji w kontekście działań związanych z wczesnym ostrzeganiem;
- y) ciągle ulepszanie protokołów bezpieczeństwa służb pracujących na danych wywiadowczych lub z informacjami szczególnie chronionymi;

Rola specjalnych przedstawicieli i specjalnych wysłanników w dyplomacji prewencyjnej, ich rozliczalność i przegląd osiągniętych przez nich wyników w rozwiązywaniu konfliktów

- z) uwzględnienie kontekstu kulturowego i historycznego przy wyznaczaniu specjalnych przedstawicieli i wysłanników, aby uniknąć wywoływania kontrowersji w regionach ogarniętych konfliktem, gdyby mianowanie pochodziło z państwa członkowskiego mającego historyczne powiązania z danym regionem, co mogłoby zagrozić postrzeganiu ich jako uczciwego pośrednika; uwzględnienie kluczowego znaczenia tego, aby przedstawiciele ci byli odpowiednio zaznajomieni z obszarem będącym przedmiotem ich oceny i odpowiednio przeszkoleni;
- aa) dogłębną ocenę, obejmującą kontrolę w Parlamencie, jakie inicjatywy podjęli specjaliści przedstawiciele i wysłannicy UE, jakie mają wyniki i w jaki sposób wnoszą wkład w dyplomację prewencyjną, rozwiązywanie konfliktów lub wdrażanie, w stosownych przypadkach, porozumień o zawieszeniu broni wynegocjowanych za pośrednictwem UE;
- ab) przeprowadzanie regularnych i szczegółowych ocen odpowiedzialności specjalnych przedstawicieli i wysłanników UE zgodnie ich mandatami oraz przegląd podjętych przez nich inicjatyw i osiągniętych wyników w rozwiązywaniu konfliktów, a także mediacji dotyczących wdrażania porozumień o zawieszeniu broni wynegocjowanych za pośrednictwem UE;
- ac) poprawę przejrzystości i kontroli parlamentarnej prac specjalnych przedstawicieli i wysłanników UE poprzez dostarczanie Parlamentowi regularnych i szczegółowych sprawozdań z ich działalności i osiągnięć zgodnie z ich mandatami; promowanie ściślejszych stosunków między specjalnymi przedstawicielami i wysłannikami UE a Parlamentem w kontekście międzyparlamentarnych działań dyplomatycznych;
- ad) zadbanie o to, by mianowanie specjalnych przedstawicieli, specjalnych wysłanników i ambasadorów UE mogło być potwierdzone dopiero po pozytywnej ocenie Komisji Spraw Zagranicznych Parlamentu;

Wnioski wyciągnięte z rozwiązywania konfliktów przy mediacji UE, porozumień o zawieszeniu broni wynegocjowanych za pośrednictwem UE oraz zamrożonych i nierozwiązanych konfliktów

- ae) przeprowadzenie analizy wniosków z wcześniejszych działań UE, utraconych możliwości dyplomacji prewencyjnej i jej osiągnięć w pokojowym rozwiązywaniu konfliktów np. w regionie Sahelu, w Afryce Zachodniej i w regionie Rogu Afryki, na Bałkanach Zachodnich, na Zakaukaziu, na Cyprze, w Irlandii Północnej, Afganistanie, na Bliskim Wschodzie, w Mołdawii i Ukrainie;
- af) zapobieganie w przyszłości możliwym negatywnym konsekwencjom przedwczesnego zawieszenia misji UE w regionach ogarniętych konfliktami, a także kontynuacji misji wysoce nieskutecznych lub takich, które mogą mieć negatywne skutki polityczne i w wymiarze bezpieczeństwa;
- ag) rozszerzenie zestawu narzędzi dyplomacji prewencyjnej cywilnych i wojskowych misji i operacji UE, a także ich potencjału i szkolenia personelu, aby przewidywać rozwój sytuacji w terenie i szybciej na nie reagować;
- ah) dopilnowanie, aby UE przyjęła bardziej aktywną rolę we wspieraniu wszystkich etapów procesu prowadzonego pod przewodnictwem ONZ dotyczącego problemu cypryjskiego, z wykorzystaniem wszelkich odpowiednich środków, którymi dysponuje, w tym przez mianowanie wysłannika UE, w celu osiągnięcia kompleksowego rozwiązania problemu cypryjskiego w ramach ONZ, zgodnie z odpowiednimi rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ, z zasadami, na których opiera się Unia Europejska oraz z dorobkiem prawnym UE;
- ai) wyciągnięcie wniosków z braku postępów we wdrażaniu porozumień o zawieszeniu broni, w których zawarciu pośredniczyła UE, w tym porozumienia o zawieszeniu broni między Rosją a Gruzją zawartego przy mediacji UE 12 sierpnia 2008 r.;
- aj) podkreślanie, że UE powinna odgrywać aktywną rolę w każdym przypadku, gdy dochodzi do łamania międzynarodowego prawa humanitarnego;
- ak) zapewnienie skoordynowanego podejścia UE i jej państw członkowskich do zapobiegania konfliktom i budowania pokoju, w przeciwieństwie do tego, co miało miejsce w Afganistanie, gdzie działały one równolegle w różnych regionach;
- al) zwiększenie zdolności UE do rygorystycznego i ciągłego analizowania oraz przewidywania sytuacji politycznej i sytuacji w zakresie bezpieczeństwa w regionach dotkniętych kryzysem oraz dostosowywanie reakcji UE do zmieniających się realiów w terenie, w tym przez zapewnienie w każdej delegaturze UE odpowiedzialnego punktu kontaktowego zajmującego się analizą konfliktów; zapewnianie komplementarności między działaniami w terenie a wysiłkami dyplomatycznymi podejmowanymi między rządami, przedstawicielami i innymi właściwymi podmiotami na szczeblu państwowym;

- am) ocenę braków w dyplomacji prewencyjnej UE w Bośni i Hercegowinie w celu uniknięcia napięć spowodowanych podburzającą retoryką i aktami secesjonistycznymi, które podważają europejskie aspiracje tego kraju; apelowanie do Bośni i Hercegowiny, aby pilnie znalazła wspólne porozumienie polityczne w celu wypełnienia zalecenia Komisji z 8 listopada 2023 r., dzięki czemu kraj ten będzie mógł rozpocząć negocjacje akcesyjne przed marcem 2024 r., biorąc również pod uwagę niestabilną sytuację geopolityczną i wysiłki na rzecz zapobiegania wrogim zewnętrznym oddziaływaniom w regionie, co utoruje drogę do trwałego pokoju i stabilności w kraju i regionie; z zadowoleniem przyjmując decyzję Rady Europejskiej z 14–15 grudnia 2023 r. o rozpoczęciu negocjacji akcesyjnych z Bośnią i Hercegowiną po spełnieniu przez nią kryteriów członkostwa w UE; z niecierpliwością oczekuje na sprawozdanie Komisji z postępów, które powinno zostać opublikowane najpóźniej w marcu 2024 r.
- an) przedłużenie misji EUFOR ALTHEA w Bośni i Hercegowinie oraz wzmocnienie jej zestawu narzędzi zapobiegania konfliktom; uznanie, że jest to jak dotąd najskuteczniejsza unijna misja utrzymywania i budowania pokoju, która zapewniła stabilność w regionie i przyczyniła się do stworzenia bezpiecznego otoczenia w tym kraju;
- ao) ustanowienie mechanizmu weryfikacji i zapewnienie realizacji wszystkich porozumień zawartych do tej pory między Serbią a Kosowem oraz okresowe składanie sprawozdań Parlamentowi w celu uniknięcia dalszych napięć i zapewnienia skuteczniejszej mediacji i działań sprzyjających porozumieniu między stronami, w tym przez przydzielenie większych zasobów na rzecz wspieranego przez UE dialogu między Belgradem a Prisztiną i uczynienie procesu dialogu bardziej zorientowanym na obywateli, w celu przezwyciężenia obecnego impasu;
- ap) dążenie do wyciągnięcia wniosków z nieudanych działań w ramach dyplomacji prewencyjnej między Armenią i Azerbejdżanem, które doprowadziły do operacji wojskowej Azerbejdżanu w Górskim Karabachu oraz sytuacji podobnych do tej, która miała miejsce podczas wojny w 2020 r. i po jej zakończeniu, kiedy, po tym, jak zawiodły ramy dialogu międzynarodowego OBWE, pasywne stanowisko UE było niewystarczające, aby zapobiec powrotowi do brutalnego konfliktu, i sprawiło, że UE miała mniejszy wpływ niż inne podmioty regionalne, takie jak Rosja, Iran i Turcja, które również nadal wywierają wpływ w regionie i osłabiają wpływ UE, a także zapobieganie efektowi rozlewania się konfliktu w Armenii; zareagowanie na niestabilność na szerszym Zakaukaziu i wzmocnienie wysiłków dyplomatycznych UE w kontekście międzynarodowych rozmów w Genewie oraz na innych forach w celu dopilnowania, by Rosja wypełniła swoje zobowiązania wynikające z wynegocjowanego za pośrednictwem UE porozumienia o zawieszeniu broni z 12 sierpnia 2008 r., w szczególności zobowiązanie do wycofania sił okupacyjnych z gruzińskich regionów Abchazji i Cchinwali/Osetii Południowej;
- aq) zajęcie się pierwotnymi przyczynami długotrwałego konfliktu izraelsko-palestyńskiego, dodatkowo spotęgowanego nikczemnym atakiem terrorystycznym Hamasu na Izrael 7 października 2023 r., a w konsekwencji kontratakami ze strony Izraela, które to ataki doprowadziły do tysięcy ofiar śmiertelnych po obu stronach oraz do ogromnego cierpienia niewinnej ludności cywilnej; zintensyfikowanie starań – we współpracy z partnerami w regionie i społecznością międzynarodową – o wynegocjowanie rozwiązania dwupaństwowego, w oparciu o podzielane na szczeblu międzynarodowym przekonanie, że daje to najlepszą szansę na realne rozwiązanie pokojowe, mające na celu położenie kresu powracającej przemocy i stworzenie mieszkańcom Izraela i Palestyny możliwości życia w poczuciu bezpieczeństwa, wolności, godności i na równych prawach; zadbanie o to, by UE była postrzegana jako mediator i uczciwy pośrednik, stojący na straży prawa międzynarodowego w celu odgrywania skuteczniejszej roli na arenie międzynarodowej;
- ar) promowanie udziału UE w mediacji, budowaniu pokoju i rozwiązywaniu konfliktów, np. w procesie pokojowym w Kolumbii, gdzie wsparcie Unii skupiało się na wyeliminowaniu pierwotnych przyczyn konfliktu, w tym nierówności i łamania praw człowieka, w drodze działań na rzecz pojednania, gospodarczego rozwoju terytorialnego poprzez integrację obszarów wiejskich i wielopoziomowy dialog polityczny;
- as) nadanie priorytetu cichej dyplomacji jako preferowanemu narzędziu przy podejmowaniu inicjatyw zapobiegawczych, wyeliminowanie luki pomiędzy wczesnym ostrzeganiem i wczesnym działaniem, zwiększenie skuteczności współpracy z innymi partnerami międzynarodowymi i ulepszenie koordynacji wewnątrz UE, w tym w kwestiach cywilno-wojskowych, a także zwiększenie lokalnej odpowiedzialności za inicjatywy UE;
- at) wykorzystanie doświadczeń UE i najlepszych praktyk państw trzecich w zakresie współpracy transgranicznej jako bardzo przydatnego instrumentu trwałego budowania pokoju i rozwiązywania konfliktów między sąsiadującymi państwami, zwłaszcza po ustabilizowaniu się konfliktów;
- au) opracowanie programu lub paktu bądź wytycznych UE na rzecz pokoju i dyplomacji pod auspicjami wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela;
- av) wyznaczenie doradców ds. pokoju i konfliktów, którzy będą koordynować prace sekcji politycznej, prasowej oraz sekcji informacji i współpracy delegatur;

- aw) utworzenie grupy roboczej Rady ds. zapobiegania i mediacji w celu omówienia priorytetów prewencyjnego zaangażowania, a także ich analizy, powiązanych działań następczych i monitorowania;
- ax) zaproponowanie modernizacji instytucjonalnej poprzez nowe centrum pokoju i zapobiegania, które będzie pełniło funkcję pojedynczego punktu kontaktowego w sprawach dotyczących zapobiegania w ramach ESDZ, wzmocnionej współpracy regionalnej i zwiększonej zdolności do angażowania się w tematykę konfliktów, pokoju, zapobiegania i dyplomacji;

Wzmocnienie partnerstw i koordynacji międzynarodowej

- ay) wzmocnienie partnerstw i koordynacji w zakresie dyplomacji prewencyjnej z podmiotami międzynarodowymi, regionalnymi i subregionalnymi, takimi jak ONZ, OBWE i jej Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka, NATO, Unia Afrykańska i jej regionalne komponenty, afrykańskie organizacje regionalne (takie jak ECOWAS), Organizacja Państw Amerykańskich i Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej; zauważanie, że bliższe partnerstwo z ONZ i jej organami, zwłaszcza Komisją Budowania Pokoju, może prowadzić do wzmocnionej koordynacji w zapobieganiu konfliktom na całym świecie;
- az) zapewnienie skoordynowanego, dynamicznego i wielostronnego podejścia do wczesnego ostrzegania, zapobiegania konfliktom i mediacji między UE a innymi organizacjami międzynarodowymi, takimi jak ONZ, Komisja Budowania Pokoju, Rada Europy, OECD i OBWE; dopilnowanie, aby delegatury UE w stosownych przypadkach stale współpracowały z mechanizmami terenowymi ONZ, takimi jak stały koordynator ONZ w terenie;
- ba) wykorzystanie środków dyplomatycznych i współpracę z wielostronnymi platformami na rzecz pokoju w celu wzmocnienia i skonsolidowania antycypacyjnych stosunków przed wystąpieniem konfliktów, zwłaszcza z Komisją Budowania Pokoju i Departamentem ds. Politycznych i Budowania Pokoju ONZ, międzynarodowym dialogiem w zakresie budowania pokoju i państwowości OECD i Centrum Zapobiegania Konfliktom OBWE;
- bb) powtarzanie, że partnerstwo UE–ONZ powinno wykorzystywać istniejące rezolucje i zdobyte doświadczenia w celu zapobiegania konfliktom oraz współpracować nad opracowywaniem nowych strategii politycznych w drodze regularnych konsultacji i wymiany praktyk; podkreślanie kluczowej roli, jaką ta koordynacja może odegrać w strategiach zapobiegania konfliktom;
- bc) przyjmowanie z zadowoleniem nowego Programu na rzecz pokoju ONZ oraz roli i działań Komisji Budowania Pokoju w obszarze ochrony praw człowieka i działań na rzecz budowania pokoju; proponowanie koordynacji krajowych strategii zapobiegania konfliktom z ESDZ i uwzględnianie ich w programie Komisji Budowania Pokoju, a także ściślejszą współpracę z ONZ; zauważanie, że ta wymiana i lepsze partnerstwo z międzynarodowymi i regionalnymi instytucjami finansowymi mogłyby w znacznym stopniu przyczynić się do zapobiegania konfliktom na obszarach będących przedmiotem zainteresowania UE, podobnie jak mniejsze misje zapobiegawcze, które umożliwiłyby ocenę niestabilności po wycofaniu się misji cywilnych z krajów dotkniętych konfliktem lub krajów potencjalnie zagrożonych konfliktem w celu usunięcia czynników zagrażających bezpieczeństwu;
- bd) zadbanie o to, by UE, która wnosi największy wkład do systemu ONZ, zajmowała czołowe stanowiska w ONZ, proporcjonalnie do wielkości jej wkładu na rzecz tej organizacji, który pokrywa 30 % jej kosztów i 33 % wydatków na misje pokojowe ONZ;
- be) wykorzystanie przedstawicielstwa UE w siedzibie ONZ w Nowym Jorku, w Wiedniu, Genewie i Nairobi do aktywnej współpracy z innymi państwami członkowskimi ONZ w celu promowania i ochrony porządku międzynarodowego opartego na zasadach dyplomatycznych, którego podstawą jest Karta Narodów Zjednoczonych, wraz z dobrze funkcjonującym, zreformowanym systemem wielostronnym opierającym się na inkluzywnej i skutecznej ONZ;
- bf) prowadzenie zorganizowanej wymiany informacji, wspólnego analizowania sytuacji, prognoz strategicznych i analiz konfliktów uwzględniających aspekt płci w celu zapewnienia zgodności między UE a jej partnerami w obrębie UE i poza jej granicami; zauważanie, że działania te mogłyby potencjalnie przybliżyć UE do pozycji lidera w zapobieganiu konfliktom i ich rozwiązywaniu na całym świecie;
- bg) uznanie znaczenia organizacji wyznaniowych jako podmiotów w rozwiązywaniu konfliktów i mediacji, co czyni je partnerami dyplomacji prewencyjnej; potępienie w związku z tym ataków na podmioty wyznaniowe, w szczególności uwięzienia biskupów i księży w Nikaragui, w tym finalisty Nagrody im. Sacharowa Rolando Álvareza;

- bh) uznawanie roli odpowiednich organizacji regionalnych, zainteresowanych stron w państwach członkowskich, partnerów o zbieżnych poglądach i innych zaangażowanych podmiotów, w tym społeczeństwa obywatelskiego i innych podmiotów pozarządowych, jako kluczowych podmiotów w skutecznym zapobieganiu konfliktom, mediacji i ich rozwiązywaniu, w tym kobiet i młodzieży, oraz jako podmiotów działających na rzecz pokoju, poprzez wykorzystywanie ich historycznych powiązań i kontaktów z ważnymi osobistościami do łagodzenia ewentualnych kryzysów;
- bi) aktywne i inkluzywne angażowanie młodych ludzi w wysiłki i współpracę na rzecz zapobiegania konfliktom i utrzymania pokoju oraz wdrażanie planu działania UE na rzecz młodzieży w działaniach zewnętrznych UE, który wspiera realizację agendy ONZ na rzecz młodzieży, pokoju i bezpieczeństwa;
- bj) dopilnowanie, aby delegatury UE mogły opierać się na punktach kontaktowych do spraw zapobiegania konfliktom i budowania pokoju; zapewnienie, aby delegatury UE, w szczególności wyżej wymienione punkty kontaktowe, dostarczały stałych informacji z terenu do unijnego systemu wczesnego ostrzeżenia o konfliktach, INTCEN i Centrum Reagowania Kryzysowego ESDZ;
- bk) wzmożenie działań na rzecz zwalczania dezinformacji, informacji wprowadzających w błąd i zagranicznych ingerencji ze strony podmiotów działających w złej wierze, które dążą do wzniesienia konfliktów i polaryzowania społeczności, co może prowadzić do destabilizacji całych regionów; zacieśnienie współpracy z partnerami o zbieżnych poglądach, takimi jak NATO, w dziedzinie przeciwdziałania dezinformacji, zagrożeniom hybrydowym i zagranicznej ingerencji ze strony państw trzecich, co stanowi istotny element dyplomacji prewencyjnej;

Dyplomacja prewencyjna i grupy słabsze lub grupy ryzyka

- bl) uwzględnienie w sytuacjach konfliktowych szczególnej podatności na zagrożenia grup ryzyka, w tym kobiet, dzieci, osób z niepełnosprawnościami, osób przebywających w więzieniach – w szczególności więźniów politycznych – obrońców praw człowieka, dziennikarzy, osób LGBTI;
- bm) dopilnowanie, aby działania UE w zakresie dyplomacji prewencyjnej dostatecznie uwzględniały te podatności oraz szczególne obawy i potrzeby grup ryzyka;
- bn) uwzględnienie szczególnej podatności na zagrożenia w sytuacjach konfliktowych organizacji pozarządowych w terenie, zwłaszcza tych pracujących z ludnością zagrożoną oraz zajmujących się prawami seksualnymi i reprodukcyjnymi;

Wzmocnienie zestawu narzędzi dyplomacji prewencyjnej UE

- bo) wzmocnienie zdolności UE do działania w sytuacjach, w których nie ma partnerów o zbieżnych poglądach w celu zwiększenia jej pozycji i wpływu geopolitycznego w zapobieganiu konfliktom i ich rozwiązywaniu, a także zwiększenie roli UE jako bardziej proaktywnego i odpornego podmiotu w porządku międzynarodowym;
- bp) wzmocnienie programu tematycznego dotyczącego pokoju, stabilności i zapobiegania konfliktom w ramach instrumentu ISWMR – „Globalny wymiar Europy”, aby umożliwić UE lepsze finansowanie działań promujących pokój, stabilność i zapobieganie konfliktom; zwiększenie środków dostępnych na zapobieganie konfliktom w ramach programu tematycznego ISWMR – „Globalny wymiar Europy” na okres do 2027 r. oraz zwiększenie odpowiednich zdolności administracyjnych (ISP.2), ponieważ odzwierciedlałoby to głębokie zmiany w otoczeniu bezpieczeństwa, w szczególności od lutego 2022 r.; szybkie wdrożenie podejścia opartego na potrójnym powiązaniu pomocy humanitarnej z rozwojem i pokojem w celu wsparcia wysiłków na rzecz zapobiegania konfliktom i wzmocnienia odporności społeczności na obszarach dotkniętych zamrożonymi konfliktami o różnym poziomie niestabilności, braku bezpieczeństwa i ubóstwa;
- bq) przypomnienie, że zapobieganie konfliktom nie można wykorzystywać do celów bezpieczeństwa i celów geopolitycznych, gdyż stwarza to ryzyko, że w dłuższej perspektywie wystąpią skutki odwrotne do zamierzonych w obszarze pokoju i bezpieczeństwa;
- br) wzmocnienie zdolności UE do przemawiania jednym głosem i do odgrywania roli prawdziwie globalnego gracza w odpowiedzi na kryzysy przez wdrożenie niezbędnych reform procesów decyzyjnych;
- bs) uznanie roli dyplomacji klimatycznej UE w realizacji ambicji UE w obszarze dyplomacji prewencyjnej; zwiększenie inwestycji we wspieranie na całym świecie społeczności, które znajdują się na pierwszej linii frontu kryzysu klimatycznego, oraz przygotowanie się na obecnie nieunikniony wzrost liczby ekstremalnych zjawisk pogodowych, aby złagodzić wynikające z tego nasilenie przesłanek konfliktów i przemocy; zajęcie się rolą niedoboru zasobów związanego ze zmianą klimatu i reakcji na klęski żywiołowe w zaostrzeniu konfliktów oraz zapewnienie włączających rozwiązań problemu braku bezpieczeństwa związanego z klimatem i zasobami; wykorzystanie 28. Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmiany klimatu (COP 28), w szczególności włączenie po raz pierwszy w tym roku tematu „Pokój”, jako okazji do przewodzenia społeczności międzynarodowej w integracji i dostosowaniu dyplomacji na rzecz pokoju i klimatu;

- bt) działanie na rzecz zapewnienia, by UE zajęła czołową pozycję przywódczą w operacjach utrzymywania pokoju, w przywracaniu pokoju i mediacji, w zapobieganiu konfliktom i wzmocnieniu bezpieczeństwa międzynarodowego na całym świecie przez wspieranie bardziej odpornych i trwałych powiązań z innymi krajami za pośrednictwem swoich instrumentów i mechanizmów, takich jak Global Gateway;
- bu) przypominanie, że zwrócenie większej uwagi na ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego po konfliktach i kryzysach może przyczynić się do ochrony tożsamości, wzajemnego zrozumienia i stworzenia podstaw dla zrównoważonej odbudowy, pojednania i trwałego pokoju w sytuacjach pokonfliktowych; zauważanie, że praktyki te mogą zapewnić podstawy skutecznych działań w dyplomacji prewencyjnej;
- by) współpracę z Komisją, Radą i Parlamentem w celu zwiększenia zasobów finansowych i kadrowych ESDZ, zarówno w jej siedzibie głównej, jak i delegaturach UE, aby służba ta mogła między innymi wzmocnić swoje zdolności w dyplomacji prewencyjnej oraz być lepiej przygotowana do stawienia czoła bieżącym i pojawiającym się globalnym wyzwaniom i konfliktom;
- bw) wdrożenie dialogu im. Jeana Monneta, dialogu międzyparlamentarnego i procesu dialogu parlamentarnego, które mogą przyczynić się do budowania demokratycznej kultury parlamentarnej i zapobiegania konfliktom w krajach przystępujących, zwłaszcza w odniesieniu do deeskalacji konfliktu między Serbią a Kosowem;
- bx) naleganie na zwiększenie budżetu na działania w ramach WPZiB oraz inne odpowiednie instrumenty reagowania na konflikty i kryzysy, aby w pełni dostosować działania i możliwości UE do bieżących wyzwań i konfliktów na całym świecie;
- by) opracowanie kompleksowej unijnej strategii dyplomacji prewencyjnej obejmującej długoterminowe działania i inicjatywy na rzecz państw trzecich objętych konfliktami; wspieranie rozwoju wielopoziomowych struktur zarządzania w państwach trzecich objętych konfliktami, a także ich integracji w ramach organizacji i struktur regionalnych, co przyczyni się do usuwania przyczyn przemocy lub eskalacji konfliktów oraz do ich trwałego rozwiązania; określenie w tym względzie najlepszych praktyk na świecie oraz wspieranie krajowych podmiotów zajmujących się zapobieganiem konfliktom i mechanizmów zapobiegania przez zapewnienie niezbędnego wsparcia politycznego, technicznego i finansowego;
- bz) wzmocnienie i uaktualnienie unijnego zintegrowanego podejścia do konfliktów i kryzysów zewnętrznych przyjętego w 2018 r., ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania, łączącego promowanie i ochronę praw człowieka, pomoc humanitarną, rozwojową, pomoc w budowaniu pokoju i pomoc w zakresie bezpieczeństwa, sankcje oraz zaangażowanie dyplomatyczne, przy pełnym uwzględnieniu wszystkich aspektów konfliktu, w tym we współpracy z partnerami lokalnymi i międzynarodowymi;
- ca) podkreślanie potrzeby utworzenia Europejskiego cywilnego korpusu pokojowego skupiającego wiedzę specjalistyczną podmiotów instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych na temat zapobiegania konfliktom, pokojowego rozwiązywania konfliktów i pojednania, aby sprawić, że cywilne zarządzanie kryzysowe w UE stanie się bardziej wiarygodne, spójne, skuteczne, elastyczne i widoczne;
- cb) rozważenie stosowania – niezależnie od wymiaru politycznego i rozwiązań konfliktów – postępowania sądowego przed międzynarodowym sądem lub trybunałem, takim jak Międzynarodowy Trybunał Karny lub Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza, jako metody dyplomacji prewencyjnej;
- cc) nasilenie działań w dziedzinie dyplomacji publicznej oraz działań na rzecz zwiększania widoczności i kampanii komunikacyjnych w celu zapewnienia, by UE była postrzegana jako globalny pomiot działający na rzecz pokoju oraz kluczowy podmiot w dyplomacji prewencyjnej i budowaniu pokoju, z uwzględnieniem wymiaru zapobiegania konfliktom w jej misjach i operacjach, oraz by jej działania i sukcesy nie były podważane przez fałszywe narracje rozpowszechniane lub podnoszone przez inne globalne podmioty obecne w regionach ogarniętych konfliktami; przydzielenie niezbędnych zasobów ESDZ, zwłaszcza Wydziałowi Komunikacji Strategicznej i Prognoz Strategicznych ESDZ oraz delegaturom UE, aby zapewnić inkluzywność i spójność ich działań w zakresie współpracy z krajami partnerskimi;
- cd) dalszą profesjonalizację dyplomacji prewencyjnej przez zapewnienie, by stała się ona częścią programu szkoleniowego w ramach stałej struktury pilotażowego projektu Parlamentu dotyczącego utworzenia Europejskiej Akademii Dyplomatycznej;

- ce) opieranie się na istniejących i dobrze funkcjonujących mechanizmach współpracy w UE, takich jak mechanizm ochrony ludności oraz misje i operacje w ramach WPBiO, w celu wykorzystania wiedzy fachowej państw członkowskich i uniknięcia powielania wysiłków i zasobów; przekonanie, że państwa członkowskie powinny być silniej zaangażowane w określanie priorytetów i opcji działania w zakresie zapobiegania konfliktom, co powinno prowadzić do efektywniejszej wymiany informacji i skuteczniejszej koordynacji między nimi;

o
o o

2. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszego zalecenia Radzie, Komisji oraz Wiceprzewodniczącemu Komisji / Wysokiemu Przedstawicielowi Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa.
